

จริยธรรมกับการประกอบวิชาชีพแพทย์

จัดทำโดย นายนิรัญ อินทร พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ
กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร
สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

แพทย์ถือได้ว่าเป็นผู้มีเกียรติในสังคมได้รับการยกย่องนับถือว่าเป็นผู้เสียสละเพื่อสังคมเป็นผู้มีจริยธรรมและคุณธรรมสูง เนื่องจากวิชาชีพแพทย์นั้นเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์โดยตรง ฉะนั้น หากแพทย์ประกอบวิชาชีพผิดจากมาตรฐานหรือหาผลประโยชน์โดยไม่ชอบจากการประกอบวิชาชีพจนเกิดความเสียหายต่อประชาชนก็จะเกิดภาพลักษณ์ในทางที่ไม่ดีและขาดศรัทธาจากประชาชนได้ ดังนั้น แพทย์จึงจำเป็นต้องอยู่ภายใต้หลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ซึ่งแพทยสภาได้กำหนดจริยธรรมแห่งวิชาชีพออกมาเป็นข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งจะเป็นการควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมให้ถูกต้องตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ เพราะฉะนั้น จริยธรรมแห่งวิชาชีพแพทย์จึงเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์ต้องมีเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพ

เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบัน แพทย์ (บางคน) มีแนวโน้มที่จะประกอบวิชาชีพตามอำเภอใจไร้มาตรฐานโดยมุ่งแสวงหาทรัพย์สินเงินทอง โดยมีการนำความรู้ไปใช้ในทางผิดๆ เพื่อแลกกับการมีรายได้มากขึ้น อันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแห่งวิชาชีพแพทย์

ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอคดีที่ศาลปกครองได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการประพฤติผิดข้อบังคับเกี่ยวกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพแพทย์มาใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวสติถึงหลักจริยธรรมในวิชาชีพ ดังตัวอย่างคดีกล่อมทำแท้งในสถานพยาบาล : โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า ผู้ฟ้องคดีจบการศึกษาแพทยศาสตร์บัณฑิตชั้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาล บ. ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และแพทย์นำหมายค้นของศาลอาญารธนบุรีเข้าตรวจค้นสถานพยาบาลดังกล่าว ผลการตรวจค้นพบหญิงสาวถูกฉีดยานอนอยู่และพบอุปกรณ์ทำแท้งหลายรายการ จึงได้ควบคุมตัวนาย ส. และนาง ร. ดำเนินคดีในข้อหาประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยไม่ได้รับอนุญาต และร่วมกันทำแท้งโดยหญิงนั้นยินยอม ตามมาตรา ๓๐๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ฟ้องคดีในข้อหาร่วมกันทำแท้งโดยหญิงนั้นยินยอม แต่ได้ฟ้องนาย ส. และนาง ร. ต่อศาลอาญารธนบุรีข้อหาร่วมกันทำแท้งโดยหญิงนั้นยินยอม และประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยไม่ได้รับขึ้นทะเบียนรับอนุญาต ต่อมาเลขาธิการแพทยสภาได้อาศัยอำนาจตามข้อ ๔ ของข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยกระบวนวิธีพิจารณาคดีด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้คณะอนุกรรมการจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรมทำการแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว โดยการตรวจจากข่าวหนังสือพิมพ์ รวมทั้งบันทึกการจับกุมของพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบอุปกรณ์ทางการแพทย์สำหรับการผดุงครรภ์และพยาบาลบุคคล ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาข้อมูลที่ได้รับแล้วเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการแพทยสภา ว่าสถานพยาบาล บ. มีการรับทำแท้งโดยผิดกฎหมายโดยผู้ที่มีใช้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม จึงเป็นกรณีมีมูล คณะกรรมการแพทยสภาจึงส่งเรื่องให้คณะอนุกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนนาย ว. และผู้ฟ้องคดี กรณีสนับสนุนการประกอบ

วิชาชีพเวชกรรมโดยผิดกฎหมาย คณะอนุกรรมการสอบสวนได้พิจารณาพยานหลักฐานแล้วได้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการแพทยสภาว่าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาล ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ฟ้องคดี เมื่อการกระทำผิดเกิดขึ้นภายในหน่วยงานที่ผู้ฟ้องคดีบริหารดูแล จะกล่าวอ้างว่าไม่รู้ไม่เห็นไม่ได้ ถือได้ว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นการประพฤติดิตตามหมวด ๗ ข้อ ๔ ของข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๖ เห็นควรลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี คณะกรรมการแพทยสภาจึงมีมติลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี กรณีสนับสนุนให้มีการประกอบวิชาชีพโดยผิดกฎหมายในสถานพยาบาลและยกข้อกล่าวโทษนาย ว. ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (นายกแพทยสภา) จึงได้ออกคำสั่งแพทยสภาลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี ส่วนคดีอาญาปรากฏว่าศาลอาญารธนบุรีได้มีคำพิพากษาเป็นคดีหมายเลขแดงที่ ๒๕๐๔/๒๕๔๗ ว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดตามมาตรา ๓๐๒ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และมาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕ ต่อมานาย ส. ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลอาญารธนบุรี ขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเมื่อคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ออกคำสั่งแพทยสภาลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า นาย ส. และนาง ร. เจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาล

บ. ซึ่งมีผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาลถูกจับกุมดำเนินคดีอาญาในข้อหาประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยไม่ได้รับอนุญาต และร่วมกันทำแท้งโดยหญิงนั้นยินยอม ตามมาตรา ๓๐๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งศาลอาญารธนบุรีมีคำพิพากษานาย ส. และนาง ร. กระทำความผิดจริง และคดีอยู่ในระหว่างที่นาย ส. ได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษา แม้ว่าคดียังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ก็ตาม แต่การพิจารณาจริยธรรมการประกอบวิชาชีพเวชกรรมและการดำเนินการสถานพยาบาลของผู้ฟ้องคดี กรณีถูกกล่าวหาว่าสนับสนุนให้มีการประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยผิดกฎหมายในสถานพยาบาลที่ผู้ฟ้องคดีได้รับอนุญาตให้ดำเนินการโดยนาย ส. และนาง ร. เจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดฐานประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับไม่มีข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดว่าต้องรอผลของการดำเนินคดีอาญาให้คดีถึงที่สุดเสียก่อน ดังนั้น แม้อคดีดังกล่าวยังไม่ถึงที่สุดก็ตาม หากมีผลต่อการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (แพทยสภา) แต่อย่างไรก็ดี อีกทั้งในการพิจารณาว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ประพฤติดิตจริยธรรมนั้น คณะอนุกรรมการสอบสวนและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีอำนาจที่จะแสวงหาข้อเท็จจริงและพิจารณาโทษผู้ฟ้องคดีได้โดยไม่ต้องรอให้ผลการดำเนินคดีอาญาของนาย ส. และนาง ร. ถึงที่สุดก่อน ประกอบกับในขั้นตอนการสอบสวนคณะอนุกรรมการสอบสวนได้มีการแจ้งข้อกล่าวโทษและเปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ตามข้อ ๑๕ ของข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยกระบวนการวิธีพิจารณาคดีด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งผู้ฟ้องคดีก็ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา รวมทั้งได้ให้การต่อคณะอนุกรรมการสอบสวนแล้ว นอกจากนั้น ข้อเท็จจริงที่คณะอนุกรรมการสอบสวน

แสวงหามาได้นั้น ผู้ฟ้องคดีมิได้โต้แย้งว่าผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง จึงมีเหตุผลควรรับฟังได้ กรณีจึงถือได้ว่ากระบวนการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนชอบด้วยกฎหมายแล้ว และพยานหลักฐานจากการตรวจค้นสถานพยาบาลของผู้ฟ้องคดีพบอุปกรณ์หลายรายการที่บ่งชี้ว่าน่าจะมีการประกอบกิจการทำแท้งในสถานพยาบาลของผู้ฟ้องคดี และนาย ส. กับนาง ร. เจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลได้ให้การรับสารภาพว่าได้ทำแท้งให้นางสาว ช. ด้วยตนเอง จากพยานหลักฐานที่แสวงหามาได้ดังกล่าว มีน้ำหนักและมีเหตุควรแก่การรับฟังได้ว่าน่าจะมีการกระทำความผิดในสถานพยาบาลของผู้ฟ้องคดีโดยเจ้าหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี ซึ่งผู้ฟ้องคดีในฐานะเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการสถานพยาบาล มีภาระหน้าที่ต้องดูแลบริหารงานภายในสถานพยาบาลตลอดจนดูแลไม่ให้เกิดเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลใช้สถานพยาบาลประกอบกิจการผิดกฎหมาย เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้รับรายงานจากคณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วยพยานหลักฐานแสดงโดยชัดแจ้งว่าผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดตามหมวด ๗ ข้อ ๔ ของข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจึงมีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดีได้โดยไม่จำเป็นต้องรอคำวินิจฉัยของศาลในคดีอาญาอันถึงที่สุด ดังนั้น การที่คณะกรรมการแพทยสภามีมติให้ลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ โดยมติของคณะกรรมการแพทยสภาได้ออกคำสั่งแพทยสภาลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี จึงเป็นมติและคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย (คดีหมายเลขแดงที่ อ.๒๓๐/๒๕๕๒)

จากคำพิพากษาของศาลปกครองดังกล่าว น่าจะเป็นเรื่องย่ำเตือนสติถึงหลักจริยธรรมในวิชาชีพแพทย์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งบางครั้งอาจมีการหลงลืมไปชั่วขณะ ซึ่งต้องมาทบทวนในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง ซึ่งจะเห็นได้ว่าการนำความรู้ทางการแพทย์ไปใช้ประกอบธุรกิจโดยมุ่งแต่แสวงหาผลกำไรแต่อย่างเดียวโดยลืมเรื่องสำนึกในจริยธรรมแห่งวิชาชีพและไม่คำนึงถึงความเหมาะสม ได้สร้างความเสียหายแก่ประชาชน และยังสร้างความเสื่อมเสียแก่วงการแพทย์อีกด้วย หากแพทย์ทุกคนรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพอย่างเคร่งครัดเห็นแก่ประโยชน์ของประชาชนเหนือประโยชน์ของตนแล้วก็จะผดุงไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพแพทย์